

[Offentliggjort den 8. juni 2022]

Slots- og Kulturstyrelsen

Fejøgade 1
4800 Nykøbing Falster
Telefon 33 95 42 00

post@slks.dk
www.slks.dk

7. juni 2022
Jour. nr.: 16/00506

Fredning af Tuborgvej 99, Gentofte Kommune

Afgørelse

Slots- og Kulturstyrelsen har besluttet, at hele matriklen med hhv. hus og have, Tuborgvej 99, 2900 Hellerup, matr.nr. 8al, Gentofte, i Gentofte Kommune bliver fredet.

Beslutningen er truffet efter § 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Baggrund

Slots- og Kulturstyrelsen underrettede i brev af 23. november 2021 om, at Det Særlige Bygningssyn havde indstillet hele matriklen med hhv. hus og have på ejendommen til fredning. Samtidig igangsatte styrelsen en høring herom.

Slots- og Kulturstyrelsen har modtaget nedenstående bemærkninger hertil:

Kroppedal Museum meddeler i mail af 20. december 2021, at museet imødekommer indstilling til fredning af Tuborgvej 99.

Havehistorisk Selskab skriver i mail af 2. marts 2022, at selskabet i høj grad anerkender, at haven indtænkes som et væsentlig arkitektonisk element i forbindelse med bygningsfredningen, en fin forståelse for den helhed, der er skabt helt fra byggeriets opførelse. Havehistorisk Selskab anbefaler dog, at tegningsforslaget af haven fra 1941 bør gengives mere skarpt og at haveplanen bør suppleres af en opmåling af eksisterende forhold, inkl. placering af planterne og deres navne. Samtidig efterlyses en værkoversigt af landskabsarkitekten C.Th. Sørensen og en liste over fredede haver fra samme periode. Dernæst anbefaler selskabet, at der udarbejdes en plejeplan forud for fredningen, så den kan tinglyses sammen med fredningen.

Danske Landskabsarkitekter skriver i mail af 8. marts 2022, at de kan tilslutte sig Bygningssynets stillingtagen vedrørende fredning af den meget værdifulde og velbevarede villa og dens allernærmeste omgivelser. De noterer sig, at "tilsyneladende

er der ikke foretaget væsentlige ændringer i forhold til den oprindelige haveplan, men som det resterende haveareal fremtræder i dag, synes det ikke rimeligt at belaste det med alt for snærende fredningsbestemmelser.”

Peter Michael Willer støtter med mail af 8. marts 2022 op om Det Særlige Bygningssyns indstilling af arkitekt, Tyge Hvass, eget hjem. Samtidig indsender Peter Michael Willer en fornem oversigt over de mange omtaler af huset i samtiden, i både danske og internationale publikationer.

Slots- og Kulturstyrelsen har følgende kommentarer hertil:

Styrelsen tager bemærkningerne fra Kroppedal Museum til efterregning og styrelsen er enig med Havehistorisk Selskab i, at haveplanen fra 1941 bør gengives i en mere skarp version. Med hensyn til en værktøjsfortegnelse over C.Th. Sørensen virke samt en oversigt over fredede haver, vil Styrelsen tage det op til overvejelse. Styrelsen vil i forbindelse med en plejeplan tage stilling til forslaget fra Danske Landskabsarkitekter om at være tilbageholdende med alt for snærende fredningsbestemmelser for det resterende haveareal. Det er planen at få gennemgået haven, som den står i dag og sammenholde den med haveplanen fra 1941. Ud fra dette vil der kunne udarbejdes en handlings- eller plejeplan for haven.

Styrelsen tager Peter Michael Willers støtte af fredningen til efterregning og takker for det meget fine og oplysende materiale om den anerkendelse, som Tyge Hvass eget hus fik i samtiden både i Danmark og udlandet. Det perspektiverer i høj grad Tyge Hvass betydning som arkitekt.

Begrundelse

Slots- og Kulturstyrelsen finder, at Tuborgvej 99, Gentofte Kommune, bestående af villaen (1940 af Tyge Hvass til sig selv) med haven (1941 delvis efter C.Th. Sørensen) har de særlige arkitektoniske og kulturhistoriske kvaliteter, der kan begrunde en fredning.

Formålet med fredningen er at bevare villaens udtryk og disposition samt de usædvanligt velbevarede interiører fra perioden.

Miljømessig værdi

Ejendommen ligger i et villakvarter, der gennemskæres af Tuborgvej. Det er karakteristisk, at boligerne ligger ud til vejen med en lille forplads, mens haverne ligger som relativt smalle, rektangulære arealer bag ejendommene.

Huset, garagen og haven er tænkt sammen, således at huset danner ryg mod den befærdede vej, og åbner sig ind mod haven. De tre huskropper giver læ til en terrasse foran opholdsstuen, hvorfra man kan se ud over haven. I den skålformede fordybning neden for hovedhusets sydgavl er der ly, både for vind og for indblik.

Kulturhistorisk værdi

I arkitektens eget hus er tegnestuen en integreret del af boligen, men alligevel arrangeret således, at eventuelle besøg af opdragsgivere kan foregå uden at skulle igennem boligen. Det samme gør sig gældende i hele indretningen: opholdsstue, bibliotek og spisestue kan nås uden at forstyrre i køkkenet og anretterrum. Trappen til første sal deles med husassistenten, men etagen er opdelt med en dør ind til de private rum, soveværelse, skabsværelse, toilet og bad mod syd. Husassistenten bor mod nord med et vindue mod øst og har eget brusebad og håndvask. Toilettet findes nede i stueetagen, hvorfra der også er en trappe ned til kælderen, hvor andre arbejdsopgaver løses: tøjvask og tørring samt viktualierum. Køkkenet er en trang, men yderst funktionel arbejdsplads, sådan som gode køkkener i skulle være indrettet i 1940'erne. Huset er således et velbevaret eksempel på, hvordan borgerskabet indrettede sig. Huset og rummenes organisering er et tidsbillede på den måde, man levede sit liv på med anretterkøkken, spisestue og opholdsstue, dertil et bibliotek.

De forskellige boligrum er ikke store, men de har god og gennemtænkt funktionalitet. De smalle gangforløb langs vestsiden udnyttes i kælderen til arkiv og i stuen til bibliotek. Vinduerne er placeret, hvor der er brug for godt lys og måske derfor er der ikke et vindue i soveværelset, bortset fra fløjddørene ud til altanen, hvor aftenlyset fra vest kan nydes. Til gengæld er der vinduer langs gangen mod øst, så der er morgenlys til at gå ind i baderummet og ned ad trappen til resten af huset.

Arkitektonisk værdi

Den arkitektoniske værdi omfatter disponering og placering af bygningen. Bygningens grundplan og krop er opdelt i mindre enheder, så bygningen giver indtryk af lethed og bevægelse. Husets forskellige bygningskroppe følger grundens retninger. Huset er opdelt i en virksomhed og en bolig, der rumligt er adskilt, men har fælles indgang. Det er gjort rationelt.

Tuborgvej 99 fremstår som en personlig bolig, hvor fokus har været på forskellige rumoplevelser og gode, gennemtænkte lysforhold i alle rum. Rumtyperne er meget forskellige og udformet til den funktion de skal have. Derudover er de forskellige rum indrettet praktisk og logisk. Køkkenet repræsenterer 40'ernes samfund. Alt er specialtegnet og planlagt i forhold til bevægelsesmønstre.

Huset er bevidst disponeret og det er meget klart, at den lukkede og næsten vinduesløse facade findes mod Tuborgvej, hvor den åbne del med opholdsstue, spisestue og på første sal balkonen, vender mod haven, dvs. mod syd og vest.

Det overordnede arkitektoniske udtryk, der formidles, er mådeholdenhed, men til gengæld er det udførte af høj kvalitet, både materialemæssigt, arkitektonisk og udførelsmæssigt. Detaljeringen er logisk og konsekvent. F.eks. små støbte kantlister på trappen mellem stuen og første sal og større kantlister på trappen ned til kælderplanet. Her har der været brug for en mere robust indretning, som afspejles i arkitekturen.

Bærende fredningsværdier

De bærende fredningsværdier ligger i bygningens kubiske, klare opdeling i tre bygningskroppe, der uden anden udsmykning end den spinkle dækplade over hovedindgangens trappe, danner en sammenhængende helhed. Vinduer og døre fremhæves af den hvide farve mod de rødkalkede mure og de svagt hældende tages udhæng er også hvidmalede.

Huset lukker sig bevidst mod den store vej og vender sig i stedet ind mod den ugenerte have for at hente lys og luft ind i huset. En overdækket altan ud for soveværelset på første sal svæver i sit spinkle ophæng. Døre og vinduer i stueetagen kan lukkes af med skodder; det samme gælder fløj dørene til soveværelset.

I det indre ligger de bærende fredningsværdier i detaljeringen, som har et ensartet udgangspunkt, nemlig klinkerbetonen, som enten er slebet, pudset og på gulvene dækket af rød linotol eller linoleum i gangarealer eller køkken, mens opholdsstue og spise-stue samt forbindelsen mellem disse, har egestavparket. Døre og vinduer er enkle, dørene med bakelit-greb og vinduerne med travertinvinduesplader. I alle rum og ikke mindst i køkkenet er de til rummene skabte skabe og reoler bærende fredningsværdier. Det samme gælder kaminen, som har fået en særlig udformning og designmæssig behandling, så den står som et dekorativt møbel i det store opholdsrum.

De bærende fredningsværdier i haven er den spiralformede mur, der skærer sig ned i terrænet fra husets sydvestre hjørne og ender i en lille plads, belagt med klinkerbrændte, gule teglsten på fladen. Det samme gælder de øvrige belægnings af gule teglsten ud for opholdsstuen og ned igennem haven.

Anbefalinger

Det anbefales at få C. Th. Sørensens haveplan kompletteret. Endvidere bør der udarbejdes en handlingsplan for både bygning og have. I forhold til haven med henblik på fremdragelse og vedligehold af de væsentligste havearkitektoniske elementer.

Klagevejledning

Du kan klage til kulturministeren over Slots- og Kulturstyrelsens afgørelse. Klagefristen er 4 uger fra den dag, hvor beslutningen er offentliggjort på styrelsens hjemmeside, <https://slks.dk/omraader/kulturarv/bygningsfredning/fredning-saadan-foregaar-det/nye-fredninger-ophaevelser-mv/>. Offentliggørelserne på hjemmesiden er sorteret alfabetisk efter, hvilken kommune ejendommen ligger i.

Klagen skal indgives skriftligt til Slots- og Kulturstyrelsen. Styrelsen sender klagen videre til Kulturministeriet sammen med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse. Klagen kan sendes på e-mail til: bygogplan@slks.dk eller med post til Slots- og Kulturstyrelsen, Center for Kulturarv, Fejøgade 1, 2. sal., 4800 Nykøbing F.

Klage indsendt inden fristens udløb har opsættende virkning for beslutningen. Det betyder, at [bygningen/bygningerne/det selvstændige landskabsarkitektoniske værk] er fredet under behandlingen af en eventuel klagesag, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Konsekvenser

En fredning betyder bl.a., at du skal søge Slots- og Kulturstyrelsen om en tilladelse, hvis du vil foretage bygningsarbejder eller lignende, der rækker ud over almindelig vedligeholdelse.

Dette følger af § 10 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Undtaget herfra er visse typer af bygningsarbejder, som kan iværksættes på grundlag af skriftlig underretning, jf. § 10, stk. 5, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer. Reglerne herfor fremgår af bekendtgørelse nr. 159 af 5. februar 2013 om iværksættelse af bygningsarbejder på fredede bygninger på grundlag af skriftlig underretning.

Offentlig bekendtgørelse og tinglysning

Slots- og Kulturstyrelsen vil foretage offentlig bekendtgørelse af beslutningen på styrelsens hjemmeside www.slks.dk og tinglyse fredningen. Du vil modtage en kopi af tinglysningen, når den foreligger.

Bygningsfredningen skal respekteres af ejendommens ejer, brugere og andre indehavere af rettigheder over ejendommen uanset, hvornår rettigheden er opnået.

Dette følger af § 7, stk. 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.